

LÁSZLÓ GARACZI

Mamamukijeva skrivnost

Ribiči so staknili svoje kuštrave glave in poslali delegacijo k modremu Mamamukiju, najstarejšemu prebivalcu vasi. Mamamuki je nosil do ramen segajočo brado, na pogled nitasto kakor koper, neki drugi slavni modrec G. N. ga je označil takole: Živi od smrekovih semen in ne pozna usmiljenja. Mamamuki je povlekel iz svoje pipe, izdelane iz korenine vresja.

Gotovo sem vam povedal, da ležijo v globini zaliva tri albanske konzerve školjk.

Sosednji kraj z nekaj razpadajočimi in razšklebanimi kolibami se je razvil v bogato metropolo, tamkaj je namreč tekla znamenita "bela pot". Župan, tudi sam slavni *droga-edict*, je zavohal, da za skromno prošnjo ribičev tiči skrivnost, zato je vztrajal, da se jim s sposojeno ladjo pridruži tudi določeni kapitan Kubesovits.

Ekspedicija je uspela, vendar jih je na poti domov zajel besneč orkan, bali so se, da bodo konzerve, ki so ropotaje letele naokrog, prebile ladijsko steno, in bodo vsi pogubljeni. Švigale so strele, na jamboru se je pojavila Zelena spaka. Kapitan Kubesovits si je naglo nadel edini rešilni pas, zraven pa tuhtal, kako bi rešil plen, ki ga je priigrjal s kartami od starih morskih medvedov, pijanih kot mavre. Vodo je metalo gor in dol, da so krvave ribje luskinje preluknjale nebo kakor sito in so doline valov dosegle dno morja, trojadrnica pa se je zarila v blato za kar nekaj časa; blato se je počasi posušilo, polegli so ga ljudje na plaži, prišli so tudi prodajalci kokosovih orehov, glasno vzklikajoč: "Kokkobeló!", a takrat se je že bližal greben naslednje valovne gore, da bi vse odplaval s sabo.

Kapitan Kubesovits je ukazal ribičem, naj razparajo obleke iz grobega sukna, in s temi 100, z besedo: stotimi suknenimi votki so konzerve tesno povezali med sabo. Izkazalo se je, da je prvi ribič sposoben razparati na minuto 17 kosov sukna, oziroma z njimi prevezati konzerve, drugi tri do pet metrov, tretji 0,618

tisočinke seštete količine prvih dveh. Povprečni šiptarski pridelovalec školjk je sposoben "obdelati" na uro trinajst kubičnih centimetrov drobovine iz školjk. V našem primeru je delal pet ur, da je opravil s tremi konzervami, vendar je od vsake ure sedem minut zabušil. Višina albanske konzerve je v takšnem sorazmerju z obsegom njegovega plašča kot hipotenuza enakokrakega pravokotnega trikotnika z eno od svojih katet. Po desetletnih pomorskih izkušnjah bo prispel naslednji udarni tok, računano v zvezdnem času, čez 12,48 stotink sekunde.

Vprašanje: Je imel Gábor Németh prav, ko je označil Mamamukija kot človeka, ki ne pozna usmiljenja?

2.

V vas se je naselila lakota in spet so potrkali na Mamamukijevo okno iz ribjega mehurja. Mamamuki jih je povabil, naj sedejo, potem pa uvodoma dejal.

V kratkem se bo vnel zrak, morje bo žejno umiralo, zavrtela se bodo nebesa.

V razpravljavškem delu obiska je vprašal: Je življenje na Zemlji?

Na koncu jih je obdaril s skrivnostnim nasvetom.

Če se pletivo mreže razpara, poišči v goščavi ovratničastega pekarija.

Ribiči so odhajali s kletvico na ustih.

No, toliko je vreden genij védenja brez genija razumevanja!

Na deželo je prispel neki potovalni agent z imenom Ladomerszki in zbobnal skupaj ljudi, ki so si tedaj pošiljali morsejeve znake le še z žmirkanjem z očmi.

Spretno, reče Ladomerszki, a potrebno bi bilo organizirati še "koncert kruljenja v želodcu", "festival kosti in kože" in "prvo uprizoritev smrti od gladeža".

Ga pojemo? so bliskali z očmi zrajcani in skumrani ribiči.

Pa se je zaiskrilo nekemu med njimi: ravno je nabiral drevesno lubje za nedeljsko kosilo, ko je zagledal v bližini ovratničastega pekarija kar v lepem številu; to bi bila lahko znamenitost okolice, paša za oči in prava atrakcija, ki bi razvezala nabasane mošnjičke turistov, da bi kumrni ribiči kmalu pletli ograje iz klobas, "drevo, polno pivskih klobas", pa bi žužnjalo in mogočno sijalo na njihovem dvorišču, svoje otroke bi klicali Vampek, Ocvirko, Valjar, Cvrtko namesto modnih imen (Kostko, Muki, Cvergi, Drobička, Lušček).

Z Ladomerszkim so se celo že domenili, pa je pekari nekaj zavohal in jo ne bev ne mev ucvril v goščavo. Shiranci pa zdaj niso več strpeli in so iz potujočega cirkusa ukradli medvedko z ovratnico, ki, če odmislimo ovratnico, ovratničastemu pekariju ni bila niti malo podobna, zdelo pa se je, da bo ustrezala namenu.

Klicali so jo Božena in je bila stara kot glavna cesta.

Prispeli so trije pisani turistični avtobusi g. Ladomerszkija, njim za petami pa še nekaj radovednežev na kolesu.

Božena je sedela sredi jase, golila se ji je koža in ji atraktivno odpadala v celih kosih. Čez nekaj časa je dvignila pogled, ga počasi ponesla naokoli, da je množico preletelo tiho mrmranje, potem so ji v očeh pobilisnili turkizno modri

zubeljčki prepoznanja in želje, odkobacala se je k enemu od prislonjenih koles, z natančno naučenim gibom zajahala sedlo, se z eno nogo na pedalu odsunila naprej, da je kolo kar švisnilo, potem s pradavnim kmečkim gibom dvignila še drugo nogo, opisala častni krog in se odkotrljala z "odra" v smer zahodnega sonca.

Turisti so vkopanih nog strmeli v šope dlake sredi jase, obraz g. Lado-merszkija je počasi postal modro lila barve.

(Vas je kmalu izginila s površja zemlje. Strehe kolib je zbila v tla težka moča z neba. Samo ena hiša je ostala cela, za oknom te hiše iz ribjega mehurja se nekdo že desetletja spogleduje s pajkom, čepečim na kljuki.)

3.

Vrzi pogled na brezglavo bežeče turiste. Na nizozemskega ponarejevalca slik lopatastih zob, ki je z velikim talentom posnemal sodobne male mojstre in prodajal replikate na pariških dražbah. Odzavnanj je vedel, da je izbral slab poklic, in če je pomislil na "Tihožitje s samokolnico", ki ga je na dan odhoda na potovanje pustil predžiriji na razpolago, se mu je debel in oster sveženj živčnih končičev v steni želodca boleče skrčil. Pekari na kolesu mu je prišel kot naročen. Kot bi ga vlažna angelova perut oplazila po obrazu: "Hej, ti, zbudi se!", je buljil srečen v požgan klanec. Iz dlesni mu je počasi izpadel zob, podoben stolpu. Stali so negibno: nataktnjena sončna očala, svileni šali, šušteči anoraki, turni čevlji, kamera, lak, šminka in make-up, stali so, potem pa jo iznenada brezumno pobrisali v smer neznanega bungalovskega centra za duševno zdravje.

Potem je v nižino zašel šolski avtobus. Zemljevid je zgrizla pižmovka, kompas se je zataknil. Orientirali so se po poti sonca po nebu, a se je kmalu izkazalo, da se sonce po nebu ne premika v obliki križa, ampak potuje krog in krog kot kakšna besno krožeča očesna zenica, recimo njemu v čast, v vse širših krogih, nazadnje pa vendarle pade pošev za gore. Otroci so brezskrbno razgrajali, šofer, razrednik in spremljevalni oče pa so se čisto spredaj mrko posvetovali. Razdelili so "večerjo", mali paglavci so divje prežvekovali in razsajali naprej. Na pokrajino se je zgrnila sajasto črna noč. Termiti so menili, da leži na cesti crknjen okapi, zato so šolski avtobus počasi potapljali v šoto. Otroci so vriskali od zadovoljstva. Pasjeglavi pavijani so si drznili priti bliže in bliže, tako da so svoje režeče gobce lahko že kmalu pritiskali na steklo. Razpoloženje je izbilo vrhunec, pobalini so se spojili v neukrotljivem režanju in krohotanju, zaman so jih mirili, med kotaljenjem drug čez drugega z nogami v zraku so se razlegale salve hohotanja, občasno je kakšen zasopel in izmučen padel stran, da bi potem znova prasn timer v krohot, se vrgel v množico in se razpusil v tej brbotajoči in penasti ekstazi.

Nekaj jih je stalo v avtobusu zadaj na galeriji in so skupaj "pljuvali lužo".

Drugega dne so avtobus izkopali in našli pravo cesto. Sonce se je v križu sankalo na nebu, otroci so zaspano, a dobre volje brleli skozi okno, šofer, *razredko* in spremljajoči očka so si končno lahko oddahnili. Med otroki je bil neki prijazen fantič. Sorazmernega telesnega ustroja, toplih, rjavih oči, mehke, svilene kože, v kratkih irhastih hlačah, z veselimi pegami okrog privihanega nosa.

Ime mu je bilo Lacika.

V tistem je fantič začel jokati.

Ob robu ceste je stal štopar v klobuku s širokimi krajniki, na hrbtu je nosil nahrbtnik iz grobega sukna, čakal je z neomajno potrpežljivostjo.

Nikoli več jih niso videli. In ni ušes, ki bi slišal ta zbor, ihteč v obupu, in ni ust, ki bi bila sposobna poročati o njihovi nadaljnji usodi.

Ja, in enemu od pasjeglavih pavijanov je manjkal spredaj en zob.

Prevedla Marjanca Mihelič

LÁSZLÓ GARACZI

Rojen leta 1956 v Budimpešti. Končal pedagoško fakulteto, potem študiral filozofijo na univerzi v Budimpešti. Od osemdesetih let objavlja pesmi, prozo, drame, filmske scenarije, v zadnjem času piše romane. Kot štipendist je preživel nekaj let v Združenih državah Amerike in Nemčiji. Njegova dela v nemščini so izšla pri Založbi Droschl. Na Madžarskem izhajajo pri Založbi Jelenkor.